

Temat: Motywy i koncepcje ochrony przyrody.

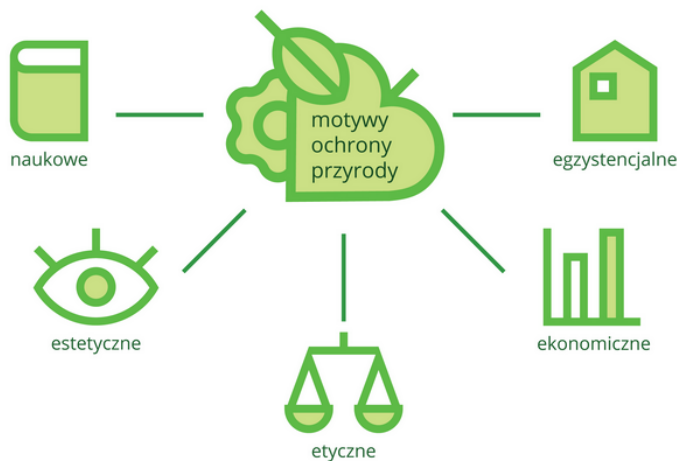
1. Znaczenie różnorodności biologicznej dla człowieka i konieczność jej ochrony.

- a) z różnorodności biologicznej człowiek od dawna korzystał i korzysta np. organizmy są źródłem pokarmu, leków itd.
- b) monokultury sprzyjają nadmiernemu rozwojowi szkodników. Stosowane pestycydy zanieczyszczają środowisko i doprowadzają do selekcji szkodników opornych na nie. Gdy występuje duża różnorodność organizmów przyroda sama sobie poradzi ze szkodnikami dzięki walce biologicznej – występowaniu naturalnych ich wrogów.
- c) dzikie gatunki, stare odmiany roślin i rasy zwierząt zawierają bezcenne geny np. oporności na choroby i pasożyty. Mogą być wykorzystywane do tworzenia nowych odmian roślin i ras zwierząt. Mogą też być wykorzystane w trudnych warunkach środowiska, do których nie są przystosowane odmiany i rasy bardziej wyspecjalizowane.
- d) różnorodność biologiczna decyduje o walorach turystycznych i rekreacyjnych wielu obszarów
- e) kontakt z przyrodą jest człowiekowi niezbędny dla prawidłowego funkcjonowania zarówno w sferze psychicznej, jak i intelektualnej i fizycznej – skuteczna forma wypoczynku. - pozwala regenerować siły fizyczne i psychiczne
- f) zachowanie bioróżnorodności jest istotne z naukowego punktu widzenia, pozwala poznać prawidłowości funkcjonowania biosfery i zapobiec ewentualnym negatywnym skutkom działalności człowieka
- g) piękno krajobrazu dostarcza człowiekowi niezapomnianych wrażeń estetycznych, jest natchnieniem dla wielu artystów

2. Ochrona przyrody wg. Ustawy o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004r. – działania zmierzające do zachowania, właściwego wykorzystania oraz odnawiania zasobów przyrody i jej składników.

3. Motywy ochrony przyrody.

Motywy, jakimi ludzie kierują się w podejmowaniu działań na rzecz ochrony przyrody, mogą być bardzo różne.

Wyżej wymienione - to podstawowe motywy ochrony przyrody. Ich krótka charakterystyka w formie tabeli znajduje się na następnej stronie. Mogą być również motywy:

- **strategiczne** – np. w średniowieczu chroniono lasy jako naturalną barierę odgradzającą od wrogów, a duże zwierzęta leśne objęte ochroną w lasach królewskich stanowiły zabezpieczenia żywności dla wojska w czasie wojen.
- **patriotyczne** – przyroda jest dobrem narodowym, dlatego dbanie o nią jest powinnością każdego patrioty
- **społeczno- etniczne** – ma na celu zachowanie zróżnicowania etniczno- kulturowego na danym terenie, przy jednoczesnej ochronie występującej na nim przyrody przed skutkami działalności człowieka

4. Koncepcje ochrony przyrody.

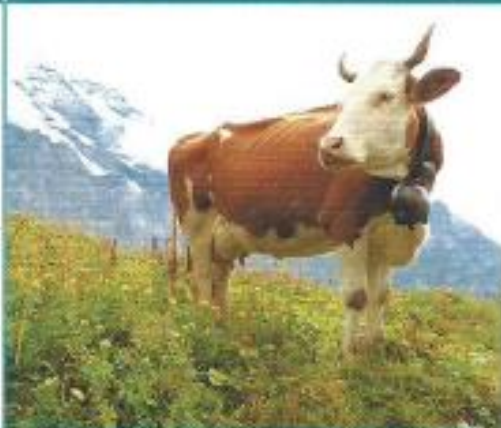

a) hipoteza Gai- wysunięta w 1987 r. przez Jamesa Lovelocka, brytyjskiego pracownika NASA

Według hipotezy Gai, Ziemia jest superorganizmem dążącym do stanu równowagi. Dlatego **należy maksymalnie ograniczyć wpływ człowieka** na procesy zachodzące w przyrodzie, aby jej nie zaburzyć. Przyroda sama, jak kochająca matka Gaja (matka Ziemia), zatroszczy się o organizmy żywe i zapewni utrzymanie życia na Ziemi, a z biegiem czasu naprawi także szkody wyrządzone przez człowieka.

b) hipoteza Medei

Autorem hipotezy Medei (Medea – matka, która zabija własne dzieci) jest Peter Ward. Twierdzi on, że organizmy zaburzają równowagę w przyrodzie, np. pewne gatunki bardzo szybko się rozprzestrzeniają, ich populacje stają się zbyt liczne i nadmiernie eksploatują środowisko. Prowadzi to do załamania się równowagi biologicznej, której skutkiem może być na przykład wielkie wymieranie gatunków, odnotowane wiele razy w historii Ziemi. Według tej hipotezy **człowiek powinien dbać o zachowanie równowagi biologicznej poprzez ochronę czynną**, czyli zmniejszanie liczebności gatunków inwazyjnych, regulację liczebności zwierzyny łownej i zachowanie gatunków zagrożonych.

Współczesne koncepcje ochrony przyrody łączą postulaty ograniczenia szkodliwego wpływu człowieka na procesy biologiczne oraz świadomej ingerencji w ekosystemy, w celu ochrony różnorodności biologicznej. Więcej informacji znajdziecie na stronie <https://epodreczniki.pl/a/dlaczego-chronimy-przyrode/Dk34QCu6Z>

Kategoria motywów	Uzasadnienie
<p>Egzystencjalne - Przyroda warunkuje istnienie człowieka</p>	 <ul style="list-style-type: none"> • rośliny odnawiają zasoby tlenu w atmosferze, pochłaniają pyły i zanieczyszczenia • organizmy są źródłem pożywienia oraz leków (lub pierwowzorów substancji leczniczych) • dziko żyjący krewni roślin uprawnych i stare odmiany roślin oraz stare rasy zwierząt są cennym rezerwuarem zmienności genetycznej, pozwalającym wyhodować nowe odmiany i rasy, a tym samym wyżywić ciągle rosnącą populację ludzi
<p>Ekonomiczne - Przyroda jako źródło rynków</p>	 <ul style="list-style-type: none"> • rośliny i zwierzęta dostarczają cennych i często niezastąpionych surowców (np. drewna), na których opierają się ważne gałęzie gospodarki • rolnictwo i przemysł farmaceutyczny wytwarzają znaczny dochód i dają zatrudnienie • od eksploatacji miejscowych zasobów zależy poziom życia wielu lokalnych społeczności • dochody przynosi także ekoturystyka (odwołująca się do walorów przyrodniczych)
<p>Estetyczne - Przyroda jako źródło piękna</p>	 <ul style="list-style-type: none"> • kryteria piękna mają podłoże biologiczne i są ukształtowane przez wzorce naturalne • piękno przyrody pozwala odpocząć i zregenerować siły psychiczne i fizyczne
<p>Etyczne - Przyroda jako wartość sama w sobie</p>	 <ul style="list-style-type: none"> • wszystkie istoty żywe są wartościami samymi w sobie i mają takie samo prawo do istnienia jak człowiek • przewaga człowieka nad innymi istotami żywymi powinna być źródłem obowiązku wobec nich, a nie tylko prawa do ich wykorzystywania

KARTA PRACY: Motywy i koncepcje ochrony przyrody.   Nazwisko i imię .....

Zadanie 1 (3 pkt.)

Wśród wymienionych niżej powodów ochrony przyrody wskaż te, które określa się mianem egzystencjalnych;

- A. umożliwienie pozyskiwania roślin zielnych o właściwościach leczniczych do produkcji leków
- B. potrzeba korzystania z pomocy ptaków owadożernych w ochronie upraw
- C. chęć słuchania śpiewu ptaków w naturze
- D. chęć ochrony zwierząt z przekonania, że są one ziemskim wcieleniem bogów
- E. potrzeba zapewnienia dostaw dziczyzny stanowiącej źródło pożywienia
- F. potrzeba zapewnienia przyszłym pokoleniom widoku wolnożyjących sokołów i nietoperzy

Zadanie 2 (5 pkt.)

Motywowom ochrony (A-E) przyporządkuj właściwe im cechy (1- 7).

- A. motywy ekonomiczne   B. motywy estetyczne   C. motywy egzystencjalne   D. motywy etyczne   E. motywy patriotyczne

- 1. związane są z odbieraniem wrażeń towarzyszących obserwacji przyrody
- 2. związane są z systemem wartości
- 3. odnoszą się do materialnej wartości zasobów przyrody
- 4. służą zapewnieniu człowiekowi warunków do życia
- 5. odwołują się do sfery niematerialnej życia człowieka
- 6. odwołują się do dobra narodowego
- 7. nawiązują do piękna przyrody ożywionej i nieożywionej

- A. ....   B. ....   C. ....   D. ....   E. ....

Zadanie 3 (3 pkt.)

Istnieje wiele koncepcji ochrony przyrody, które różnie postrzegają sposób zarządzania przyrodą. Należą do nich hipotezy Gai oraz Medei.

Wskaż, której hipotezy dotyczą wymienione twierdzenia. Wstaw X w odpowiednich miejscach tabeli.

Twierdzenie	Hipoteza Gai	Hipoteza Medei
Organizmy występujące na Ziemi są w stanie dynamicznej równowagi.		
Ochrona przyrody powinna polegać na ograniczeniu wpływu człowieka na procesy przyrodnicze.		
Organizmy eksploatują środowisko naturalne, prowadząc do jego niszczenia.		
Procesy zachodzące w przyrodzie ożywionej prowadzą do samounicestwienia życia na Ziemi.		
Ochrona przyrody powinna polegać na ścisłej kontroli człowieka nad procesami przyrodniczymi.		
Ziemia to żywy organizm.		

Zadanie 4 (1 pkt.)

Na południu Francji oraz w niektórych regionach Włoch i Hiszpanii zbiera się owocniki trufli- grzyba żyjącego w symbiozie z korzeniami drzew (Symbioza ta nosi nazwę mikoryzy). Powstały również specjalne plantacje drzew w celu ich hodowania.

Trufle są niezwykle cenione z uwagi na walory smakowe. Niektóre gatunki osiągają cenę przekraczającą 10 000 euro za kilogram, a za rekordowe okazy płaci się nawet dziesiątki tysięcy euro.

Określ główny motyw ochrony trufli, wynikający z powyższego tekstu.

Proszę zapisać temat lekcji, krótką notatkę oraz rozwiązana kartę pracy (można ją także wkleić). Efekty swojej pracy, podpisane w taki sposób, żeby było wiadomo, że to Wasza praca, proszę przesłać na adres bozena.stopa@wp.pl do 24 kwietnia.